

[Holmberg]

med interesse i bladet Juristen & Økonomen fra 15. december 1978, læst, hvad formanden for Centralorganisationen af Tjenestemænd, Bent Nyløkke Jørgensen, har sagt. Endvidere har jeg læst en artikel af en kyndig mand, der har personlige erfaringer netop som tidligere tjenestemand i ministeriet, universitetslektor Poul Boeg. Artiklen stod i »Midtpunkt« i Jyllands-Posten tirsdag den 9. januar 1979.

Hvad er så konklusionen af disse kyndige folks betragtninger om offentligt ansattes yringsfrihed? Hr. Boeg skriver om yringsfriheden: i princippet ja og i praksis ofte nej. Så nævner hr. Boeg flere eksempler fra sin egen tid i ministeriet, som efter hans mening er kritisable, men jeg opfatter alligevel artiklen på den måde, at selv om det kan være en balancegang for tjenestemænd at omgås yringsfrihed, tavshedspligt og loyalitetspligt, så fungerer det alligevel ret acceptabelt. Det er måske min udlægning, men jeg tror nu nok, den er ret korrekt.

Bent Nyløkke Jørgensen citerer Poul Andersen fra 1935:

»Vel har de nordiske lande fastholdt det demokratiske statsstyre og de demokratiske frihedsrettigheder, men det er nok klogest at regne med, at folkestyrets idé kan komme ud for rystelser. Selv om de ydre rammer bevarer, er jeg ikke i tvivl om, at tjenestemænds yringsfrihed bliver noget af det første, som går i løbet. Modstanden her vil være svag på grund af det særlige magtforhold, tjenestemændene er underkastet.«

Hvad mener mon egentlig Poul Andersen med »særlige magtforhold«? Tænker Poul Andersen her på, at i praksis har tjenestemænd ikke den samme yringsfrihed som andre? Skulle dette være tilfældet, må vi naturligvis drøfte eventuelle ændringer.

Det er også rigtigt, at disse embedsmænd ofte besidder en ekspertviden, og de skulle nødvendigvis hindres i at komme offentligt til orde. Det er vi da naturligvis alle sammen enige om.

Bent Nyløkke Jørgensen – sådan må jeg læse hans udmærkede foredrag – er noget skeptisk, men det fungerer jo, måske ikke særlig godt, men det fungerer. Alligevel må vi nok læse det med en del interesse, når der står »maskerede sanktioner«, der kan komme på tale: forbigåelse ved advancement, afskedigelse, der begrundes med uegnethed.

Det ligger i artiklen, at det kan skyldes udtalelser, som er fremsat, og som ikke er fundet passende på højere sted. Det står der ikke direkte, men lad mig læse det på den måde.

Efter at have nævnt forskellige eksempler konkluderer Bent Nyløkke Jørgensen:

»Jeg går ind for at forbedre de ansattes forhold, for at så mange saglige opfattelser som muligt kan komme til orde i den offentlige debat. Med sådanne situationer for øje kan vi ikke tillade os at acceptere, at nogle offentligt ansatte måske holder deres viden tilbage af frygt for uberettigede sanktioner, hvad enten frygten er begrundet eller ej.«

Jeg understreger, at det er et citat af formanden for Centralorganisationen af Tjenestemænd.

Jeg har nævnt en del eksempler her og vil til sidst kun komme med nogle punkter.

1) Jeg tager disse ting frem, men jeg er enig med finansministeren og regeringen i, at de offentligt ansatte som udgangspunkt bør have og har samme yringsfrihed som andre borgere.

2) Der må være visse begrænsninger, når det gælder de offentligt ansattes yringsfrihed. Det er nødvendigt for, at den offentlige forvaltning kan fungere.

3) Den offentligt ansatte skal naturligvis ikke have samme opfattelse som sin foresatte, men jeg indrømmer, at yringsfrihed og loyalitet måske – jeg siger med vilje måske – kan kollidere i enkelte tilfælde.

4) Jeg indrømmer, at der er en begrænsning i den offentligt ansattes yringsfrihed. Det ligger i tjenestemandens loven. Jeg vil dog tro, at alle erkender, at tavshedspligten må være der.

5) Det skal også nævnes, at begrænsningen kun ligger i faktiske kendsgerninger, som den ansatte er bekendt med i sin tjeneste.

6) Det sker i Danmark, at vi skifter regering, ret ofte endda, men vi skifter ikke embedsmændene ud, som de gør i en del andre lande, i alle tilfælde topembedsmændene.

Jeg sagde til indledning, at med mange års parlamentarisk erfaring herinde i Folketinget, 31 år, mener jeg, at det danske system fungerer vældig godt. Vi har ikke politiske embedsmænd, og jeg tror heller ikke, det er det, vi ønsker. Der hersker måske – jeg siger med vilje måske – en usikkerhed om det emne, vi har behandlet, og vi må erkende, at de offentligt ansattes yringsfrihed kun har været